

Tárgy: Tájékoztató Nyúl Község 2017 évi
állategészségügyi helyzetéről

Tisztelt Polgármester Úr, Jegyző Úr, tisztelt Képviselők és FaluTV-nézők!

Az új gyakorlatnak megfelelően két évente készítem el beszámolómat a községünket érintő állategészségügyi helyzetről. Ennek megfelelően próbáltam a 2015 óta eltelt időszak állategészségüggyel kapcsolatos történéseit beleépíteni a tájékoztatóba.

A beszámoló struktúráját illetően három részre tagolódik:

- Aktuális állatlétszámok és az elvégzett állatorvosi feladatok.
- Európa és hazánk járványhelyzete, az ebből adódó feladatok, új kihívások.
- Az élelmiszerbiztonság, mint nagyon fontos és visszatérő témakör.

I.

Idén 32 éve, hogy ellátom Nyúl és Győrújbarát községek állategészségügyi feladatait. Ennek keretében végzem a nagy és kis létszámú haszonállatok, valamint a kedvtelésből tartott állatok gyógykezelését és a kapcsolódó preventív teendőket.

Nagy létszámú állatállományt továbbra is csak a volt nyúli TSZ major területén működő tehenészeti telepen található. A tejtermelő gazdaságot Tóth Lajos és Tóth Fidél vállalkozók üzemeltetik. 153 tehen és ezek szaporulata található itt, mindösszesen 400 db szarvasmarha. Ezen a telepen a teendőim: a beteg állatok kezelése, inszeminálás, éves ütemezés szerinti diagnosztikai vizsgálatok (TBC), vakcinázások (IBR), mintavételek (brucellózis, leukózis, IBR vérvétel, vetélt magzatok, BSE). A tehenészetben napi 3.700 liter körüli tejet fejnek, amit a MIZO cég szállít el.

Nyúl községben 10 udvarban összesen 112 szarvasmarhát tartanak. Ebből nagyobb létszám Váczi Tamás vállalkozónál található (33 tehen + 1 minősített tenyészbika) a Pándzsapatak partján létesült farmján. A nagyüzemeknél felsorolt diagnosztikai vizsgálatokat ezeknél a kisüzemi állományoknál is évente (december) elvégzem. A 2015-ös állapothoz képest 2 udvarral kevesebb helyen tartanak szarvasmarhát. Lendvai Tamás és Kovács András abbahagyta az ilyen irányú tevékenységét.

Sertést nyilvántartásom szerint 18 udvarban tartanak. Sertésenyésztéssel (anyadisznó tartás) 6 udvarban foglalkoznak. Októberben történt meg a tenyészsertések kötelező éves vérvétele brucellózis, Aujeszky-féle betegség és PRRS szűrése céljából.

A fenti haszonállat létszámokat összevetve a két évvel ezelőttivel, sajnos 10-15 %-os csökkenés tapasztalható. Ennek elsődleges okaként a tradicionálisan állattartó gazdák idősödő korát tudom megjelölni.

Lovat községünkben 12 helyen tartanak, mindösszesen 30 állatot. 2 udvarban pónilovakkal is foglalkoznak gyermeklovagoltatás céljából. A lovakkal kapcsolatos feladat a diagnosztikai vérvétel fertőző kevésvérűség illetve takonykór felderítése céljából, valamint a tetanusz és lóinfluenza elleni oltásuk.

A háztáji baromfiállomány az idei évben létszám tekintetében az előző évekhez hasonlóan alakult. Sok helyen nevelnek csirkét, kacsát, pulykát, vagy tartanak tojótyúkot

községünkben. Néhányan alkalomszerűen visznek vágott, pucolt baromfit, illetve tojást a győri piacra és vásárcsarnokba.

Idén a nyúli méhészeteket nem sújtotta megbetegedés. A községben 3 helyen tartanak nagyobb számú méhcsaládot.

A kutyák, macskák és egyéb kedvtelésből tartott állatok gyógykezelését a győrújbaráti és a nyúli rendelőkben végezzük korszerű diagnosztikai eszközök és műszerek segítségével. A csontműtétek kivételével minden esetet el tudunk látni. Ha az állatot nem tudják szállítani, vagy az eset úgy kívánja, természetesen a tartási helyén látom el a beteget.

Most pedig felsorolás szerűen az állam által elrendelt állatorvosi tevékenységek:

- Kötelező éves feladat az összes 6 hetesnél idősebb szarvasmarha TBC szűrővizsgálata bőrpróbával.
 - Kötelező diagnosztikai mintavételezés minden évben:
 - a tenyészmahákából történő vérvétel brucellosis és leukózis felderítése céljából
 - a háztáji sertésektől (összes tenyész + meghatározott számú hízó) vérvétel brucellózis, Aujeszky-féle betegség és PRRS felderítése céljából.
 - a lovak fertőző kevésvérűsége és takonykorra irányuló vérvizsgálata 3 évente, illetve versenyeztetés esetén évente
 - Az elhullott 24 hónaposnál idősebb szarvasmarhákból agyvelő-mintavétel BSE felderítése céljából.
 - A vadászok által lőtt rókákból évente meghatározott számú egyed intézetbe küldése a kapszulás immunizálás (repülőgépről) hatékonyságának ellenőrzése céljából (csontból fluoreszcens eljárással).
 - A lőtt vaddisznókból mandula és véralvadék küldése KSP és ASP felderítése céljából. (5db az idén teljesítve)
 - Az embert mart kutyák és macskák 14 napos hatósági megfigyelése, az ellátó orvossal és az ÁNTSZ-el egyeztetés ezen esetekben, jelentés készítés.
 - 3 hónaposnál idősebb ebek veszettség elleni kötelező oltása, a beoltott ebek nyilvántartása és felvitele a mikrochip-es adatbázisba.
- Folytatva a hatósági állatorvosi feladatok sorát:
- Kiadom az aktuális, haszonállatok tartásával kapcsolatos állami támogatások igénybevételehez a hatósági igazolást a feltételek teljesülése esetén.
 - Lóverseny (Győrújbarát és Győrság) felügyelete kirendelés alapján.
 - Újszülött borjak ENAR fülszámos megjelölése.
 - Állatszállítások felügyelete, igazolások (hatósági bizonyítvány) kiadása, marhalevelek irányítása.
 - Piacra járó őstermelők évenkénti ellenőrzése engedélyük meghosszabbítása céljából.
 - Konyhamoslék etetési engedélyek kiadása (csak kutya).
 - A talált rókahullák, idegrendszeri tünetek között elpusztult kutya, macska intézeti vizsgálatra küldése (veszettség!)
 - Gyepmesterrel kapcsolattartás, a kóbor ebek befogásában, állati hullák elszállításában közreműködés.
 - Az élelmiszer forgalmazó helyek, éttermek, konyhák ellenőrzésében (engedélyek kiadása) közreműködés a hatósággal.

-Hatósági tejminta vétel laboratóriumi vizsgálatra a tejtermelő gazdaságokban (maradék anyag!)

-Állatvédelmi, állathigiéniai és ENAR ellenőrzéseken részvétel a felettes hatósággal együtt (KMF ellenőrzés!).

-Bár nem szorosan vett állatorvosi feladat, de állampolgári megkeresés alapján sokszor próbálunk segíteni és megoldást találni a kutyaugatással, kutya marakodásával, kutyával történő veszélyeztetéssel, kutya által elpusztított egyéb állatokkal (baromfi, nyúl, stb.), bűzzel, legyekkel kapcsolatos panaszos esetekben. Feleslegessé vált kutya, macska új gazdához vagy menhelyre való irányításában is közreműködünk.

-Sokszor-szinte hetente- kérik a segítségünket talált, elkóborolt kutyák chip olvasásában és ez alapján a tulajdonosukhoz való visszajuttatásukban.

-A működési területemhez köthető feladataimon túl a Győr-Moson-Sopron Megyei Állatorvosi Kamara Szakmai Bizottságának elnöke vagyok 2012-től. Ezzel összefüggésben a megyében szakmai ellenőrzéseket tartunk (pl.: eboltások, állatorvosi rendelők), kollégák ellen benyújtott panaszokat vizsgálunk ki és határozatot hozunk, szakmai továbbképzéseket szervezünk.

Részt veszek a hétvégi kiszállásos ügyeleti szolgálatban. Hétköznap gyakorlatilag 24 órás készenlétben vagyunk. Ha hosszabb időre elhagyjuk a körzetet, vagy szabadságra megyünk, helyettes állatorvosról kell gondoskodnunk.

II.

Most pedig röviden szólnék a hazánkat és a szűkebb környezetünket érintő vagy az azt aktuálisan veszélyeztető fertőző betegségekről.

Lovak fertőző kevésvérűsége

A két évvel ezelőtti beszámolómban részletesen foglalkoztam ezzel a betegséggel, annak okán, hogy az ország több megyéjében is megjelent ez a gyógyíthatatlan vírusos betegség, ami az egyujjú patásokat betegíti meg. A különös jelentőségét az adja a „ló AIDS”-nek is nevezett immunhiányt okozó megbetegedésnek, hogy védőoltással sem rendelkezünk ellene. Azokat az állatokat, amelyek megfertőződtek de nem pusztultak el a betegségben, sajnos az érvényes jogszabálynak megfelelően le kell ölni és megsemmisíteni.

A betegség két évvel ezelőtti fellángolása mozgásba hozta az állategészségügyi szolgálat „gépezetét”. Minden állatorvosnak naprakész adatokat kellett szolgáltatni a körzetében található lótartókról, beleértve az elérhetőségüket is. Amelyik körzetbe került esetleg fertőzöttségre gyanús ló, ott soron kívüli vérvételt és szerológiai vizsgálatot rendeltek el. Ez érintette Nyúl községet is, itt viszont szerencsére kizárta a betegséget a vérvizsgálat.

A lovak fertőző kevésvérűségének a 2015-ös megjelenése jó okot szolgáltatott arra, hogy a lovak egyedi tartós megjelölését (besütés vagy chip), illetve a tulajdonjogot bizonyító ló-útlevél meglétét ellenőrizze a hatóság. Azt is ellenőrizték, hogy rendelkezik-e az állat érvényes vérvizsgálati eredménnyel. Ha hiányosság volt megállapítható, rövid határidőt szabtak a pótlásra. Nagyon sok lótartó fizetett büntetést ezután nem teljesítés vagy

késedelem miatt. Volt egy nyúli gazda is, aki kénytelen volt állategészségügyi-igazgatási bírságot fizetni a fenti okok miatt.

Kéknyelv betegség (Bluetongue)

Ezzel a szúnyogok által terjesztett betegséggel, ami a szarvasmarhákat, juhokat, kecskéket valamint a vadon élő kérődzőket betegíti meg, szintén részletesen foglalkoztam a 2015-ös beszámolómban. Annak, hogy ismételten írok róla, az az oka, hogy Nyúlon is találtunk egy tüneteket nem mutató, de szerológiai pozitív szarvasmarhát.

De még mielőtt visszatérek erre a konkrét esetre, dióhéjban el kell mondani a betegségről, hogy szintén vírus okozza és a vírust hordozó szúnyog csípésével kerül be az állat szervezetébe. A csípés után kb. egy héttel jelentkeznek a tünetek: magas láz, orrfolyás, nyálzás, a száj, az orr és a nyelv duzzanata valamint csülökirha gyulladás. A szájból kilógó kékduzzadt nyelv inkább csak juhokban fordul elő. Szarvasmarhákban a betegség általában enyhébb tüneteket mutat, de a lesántulásuk és a tejtermelés jelentős csökkenése miatt mégis nagyon jelentős gazdasági kárt tud okozni.

Visszatérve a nyúli esetre: ez év tavaszán a volt TSZ telep tulajdonosa meghirdette eladásra a szarvasmarha állomány teheneit a tej alacsony felvásárlási ára valamint a fejőmunkaerő hiánya miatt. Jelentkezett is vevőként a jó genetikai hátterű, magas tejlhozamú tehenekre egy alföldi nagy gazdaság tulajdonosa. Az adás-vétel okán -miután a feltételekben megegyeztek- a vevőt képviselő állatorvossal közösen levettük a vért az összes (170 db) tehénből a jogszabályi előírásoknak megfelelően. A véreket előírás szerint akkreditált laboratóriumba jutattuk. Nagy meglepetés ért bennünket, amikor kiderült, hogy a 170 tehén vérmintája közül 1 db szeropozitív lett kéknyelv betegségre. A megismételt vérvétel után egy másik labor szintén megerősítette az eredményt. A szeropozitívnak bizonyult, egyébként a betegség egyetlen tünetét sem mutató tehenet levágtunk. Ezzel a probléma megoldódott, de a vevő az eset miatt elállt az üzlettől, így maradt nyúlon a legnagyobb tehénállomány. Fontos hangsúlyozni, hogy a kéknyelv betegség nem zoonózis, az ember egészségére semmilyen kockázatot nem jelent, jelentőségét a gazdasági kártétele adja.

Afrikai sertéspestis (ASP) a kapuk előtt

Az ASP nagy ragályozó képességű vírusos fertőző betegség, amely iránt Európában a házi sertés és a vaddisznó fogékony. Ahol fellép, óriási gazdasági kárt okoz, mivel a behurcolását követően csak szigorú igazgatási és rendészeti intézkedésekkel valamint jelentős anyagi áldozatok árán lehet felszámolni. A fertőzött állományokat és a velük kapcsolatba került állományok összes sertését ugyanis le kell ölni és ártalmatlanítani kell. Amelyik országban a betegség megjelenik, a helyi zárlaton felül az élő sertések, a sertéshús és hústermékek exportjára is tilalmat írnak elő.

A betegséget okozó vírus (Asfivírus) a környezeti hatásokkal szemben rendkívül ellenálló. A sertéshúsban és az abból készült félkész termékekben több hétig, a fagyasztott

húsokban évekig fertőzőképes marad. A beteg sertések a vírust valamennyi váladékukkal (bélsár, vizelet, nyál, orrváladék) ürítik és ezzel közvetlenül megfertőzik társaikat. A betegség lappangási ideje 3-15 nap, de előfordul, 1-2 napi betegség után elhullásra vezető túlheveny forma is. Az általánosan megfigyelhető tünetek: étvágytalanság, gyengeség, bizonytalan mozgás, magas láz (41-42 °C), test szerte vérzések a bőrön, hányás, véres-habos orrfolyás, véres hasmenés („véres az ól fala”). A vemhes kocák vetélnek.

Az ASP hosszú évtizedekig csak az egyenlítőtől délre fordult elő. Az utóbbi évtized kedvezőtlen járványtani fejleménye, hogy az ASP vírusa 2007 elején Grúziában is megjelent. Ide mozambiki hajóról szeméttelre lerakott ételhulladékkal került be a vírus. A betegség országhatárokon átívelő terjedésében óriási szerep jutott a vaddisznóknak, az illegális élőállat és húskereskedelemnek, valamint a nemzetközi utas és teherforgalomnak is (kitörési pontok a főutak mentén). A betegség megjelent a Kaukázus térségének országaiban, továbbá Oroszországban, Fehéroroszországban és Ukrajnában is. 2014-ben továbbterjedt az ASP az EU tagállamai közül Litvániára, Lengyelországra és Csehországra is.

Ami komoly aggodalomra ad okot számunkra az az, hogy a betegség rohamosan terjed nyugati irányba Romániában és Ukrajnában is. Ez év júliusában megjelent a kór Szatmárnémetiben (Románia) is több háztáji gazdaságban a magyar határtól mindössze 8 km-re, valamint augusztus 28-án Tiszaújlakon, az ukrán-magyar határon egy sertéstelepen.

Röviden el kell mondani az ASP-vel kapcsolatban, hogy a gyógykezelésére nincs lehetőség, nincs ellene vakcina és nem is lesz, de azt is tudni kell, hogy nem zoonózis, tehát az ember egészségét nem veszélyezteti.

Csak felsorolás szerűen néhány azok közül az intézkedések közül, amelyekkel gátat próbálnak vetni a járvány terjedésének:

- a mosléketetés abszolút tilalma
- a házi sertések zárt tartása (vaddisznó!), gépjármű- és személy-fertőtlenítés
- az összes vaddisznó kilövése a járvánnyal érintett körzetekben
- a beteg állatok elkülönítése, a betegek bejelentésének kötelezettsége
- az összes sertés leölése a fertőződött állományokban, ezek megsemmisítése, utána a telep szigorú fertőtlenítése
- a házi vágások tilalma
- kötelező az alomszalma fertőtlenítése és tilos a hullott almat setésekkel feletetni (Litvánia)
- a határon a járművek fertőtlenítése, a setés eredetű élelmiszerek kivitelének tilalma

Végül pedig három érdekes járványtani-nyomozati eset az ASP terjedésével kapcsolatban:

- buszsofőr esete (Örményország)
- Csecsenföldről hazalátogató katonai szakács esete (Szentpétervár)
- zlin-i (Csehország) kórház mellett elhullott vaddisznók esete (ukrán vendégmunkások)

A megnövekedett nemzetközi utasforgalomnak, az ellenőrizetlen migrációnak, a megnövekedett élőállat és állati eredetű élelmiszerforgalomnak, valamint a globális felmelegedésnek köszönhetően olyan ízeltlábú járványterjesztő vektorok jelentek meg a mi égövünkön is, amelyek eddig csak a trópusokon voltak jelen. Ez nagyon komoly kihívást jelent mind a humán, mind az állategészségügyi szolgálatnak.

Vegyük példának a tigris(vagy zebra-) szúnyogot(Aedes albopictus), amivel pár éve már Magyarországon is lehet találkozni. Tenyészhelyei az állóvizek, pl.: tavak, mocsarak, madáritatók, esővízgyűjtő hordók, gumiabroncsban lötyögő víz, stb. Ez a szúnyogfajta a nyálmirigyében nagyon sok rettegett kór okozóját hordozhatja, akár többet is egyszerre: malária, nyugat-nílusi láz, sárgaláz, agyvelőgyulladás, Dengue-láz, Chikungunya-láz, Zika vírus, számos fonálféreg, így a Dirofilaria immitis is (ez a szívférgesség kórokozója, amelyről részletesen írtam a 2015-ös beszámolómban).

Ennek a szúnyogfajnak a megjelenése azért is aggasztó nálunk, mert a fenti betegségek terjesztéséhez alkalmasnak kell lennie arra, hogy a kórokozók szaporodjanak a nyálmirigyében. A tigrisszúnyog pedig ilyen. Sekély vízhez közel rakja le a petéit és miután ellepte a víz a petéket, kikelnek a lárvák. Az új szúnyoggeneráció megjelenése mindössze 8 napot vesz igénybe. Ezek pedig mind hordozzák a peterakó nőtényben megtalálható kórokozókat.

Az imént vázolt veszélyes betegségek elleni leghatékonyabb módszer, ha megszakítjuk a szúnyogok szaporodási ciklusát (mocsarak lecsapolása, vízgyűjtőkre fedél, autógumi depók fedése), illetve ha irtjuk őket.

Veszettség

2016 tavaszán és 2017 őszén (szept. 30 és okt. 14 között) történt Magyarország területének közel kétharmadán (Észak-Dunántúl kivételével) a vadon élő ragadozók veszettség elleni immunizálása vakcina tartalmú csalétek repülőgépes kiszórásával a NÉBIH (Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal: a magyar élelmiszerlánc biztonságának felügyeletéért felelős országos hatáskörű állami szervezet) szervezésében.

A 2016/2017-es vadászati évben a vizsgált rókák 72,5 %-a vette fel a csalétket, ami jó eredménynek számít. 2016-ban 3759 vadon élő és 555 háziállat veszettségre irányuló vizsgálata történt meg. A 2016-os mintákban 1 esetben, 2017 márciusában pedig 3 esetben (1 róka és 2 kecske) állapította meg a veszettséget az intézet.

Az Európai Bizottság célkitűzése, hogy 2020-ra az EU valamennyi tagállamában felszámolják ezt a rettegett kórt. Ennek célkitűzésnek a részét képezi az animációs tájékoztató kisfilm is, ami a veszettség-mentesítésről szól és a NÉBIH honlapján elérhető. Hamarosan média kampány is indul ebben a témakörben.

Madráinfluenza

A NÉBIH laboratóriuma 2016 nov. 3-a és 2017 ápr. 21-e között 240 baromfiállományban, 200 vadmadárban és 10 fogságban tartott madárban mutatta ki a magas patogenitású madárinfluenza H5N8 törzsét.

A betegség Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Győr-Moson-Sopron (Ásványráró-30 ezer tojótyúk), Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Somogy és Veszprém megyei állományokat érintett. A járvánnyal érintett állományok állami kártalanítás mellett leölésre kerültek. Az érintett megyékből tilos volt a belföldre illetve az unióba irányuló baromfi illetve baromfi termék kiszállítás, valamint elrendelték a baromfiállományok zárt tartását.

A járványgócok eredményes felszámolása után az ország aug. 24-én nyerte vissza mentes státuszát és újra megindulhatott az export is, de a baromfiféléket továbbra is zárt helyen kell etetni és itatni, de a zárt tartás már nem kötelező.

Az ország jó állategészségügyi státuszának fenntartása elengedhetetlen annak érdekében, hogy a magyar állattartó és élelmiszertermelő vállalkozások fenntarthassák külkereskedelmi tevékenységeiket, illetve kijussanak új piacokra.

III.

Mivel nagyon fontos dolognak tartom, visszatérő témakör beszámolóimban az élelmiszerlánc biztonság kérdése, ugyanis nem kevesebbről mint az ember egészségéről van szó. Ennek a lényege abban foglalható össze, hogy a „lánc” szereplőinek mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a fogyasztó asztalára biztonságos, beazonosítható származású, kiváló minőségű élelmiszer kerüljön.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti jogszabályok betartásának ellenőrzése az élelmiszerlánc-felügyeleti tervben meghatározottak szerint zajlik. A megyei kormányhivatalok alá tartozó állatorvosok, mérnökök, növényvédelmi szakemberek, felügyelők és ellenőrök az élelmiszerlánc teljes területén, vagyis a talajvédelemtől a növény és állategészségügyön át a vendéglátásig folyamatosan ellenőrzik a termelők, előállítók, forgalmazók termelőhelyeit és létesítményeit.

Ezeket a napi feladatokon túlmenően a területi közigazgatás 2016-os átalakításának eredményeként a NÉBIH számára három kiemelt feladatkör került megfogalmazásra:

1. Meg kell erősíteni a NÉBIH-nek azon területeit, amelyek az élelmiszerlánc-hoz kapcsolódó illegális tevékenységekkel szembeni fellépést végzik (fekete kereskedelem, élelmiszerlánc-terrorizmus megakadályozása).
2. Kiemelt hangsúlyt kell fektetni a társadalmi szemléletformálásra hiteles tájékoztatásra (sajtókapcsolat, médiajelenlét, NÉBIH honlap, ingyen hívható NÉBIH zöldszám). A hivatal célja, hogy hatékony, gyorsan reagáló hatóságként tartsák számon a médiumok képviselői. A hivatal központi ügyfélszolgálatára 2016 évben több mint 12 ezer telefonhívás és közel 5 ezer

elektronikus levél érkezett a legkülönbözőbb témákban: madárinfluenza, veszettség, parlagfű, fertőzött tojásslítmány, lefoglalt élelmiszerek, ASP. Közvélemény kutatási adatok szerint az emberek 76,6 %-a bízik a NÉBIH-ben.

3. A kiváló szakmai minőséggel vizsgáló laboratóriumi hálózat folyamatos fejlesztése szintén prioritást kapott. Előírták, hogy az élelmiszerlánc-felügyeleti díj legalább 10%-át minden évben laboratóriumi fejlesztésekre kell fordítani. Ez azért is elengedhetetlenül fontos, mert az élelmiszerpiac globális, sokszereplős piac megsokszorozódott választékkal, új technológiákkal. Az élelmiszerhamisítás valamint az újonnan megjelent betegségekkel szembeni küzdelem szintén csakis korszerű laborháttérrel oldható meg.

A NÉBIH nem titkolt célja, hogy a kölcsönös előnyök elve alapján integrálja a társ szakterületeket, partnerségi viszonyt építsen ki a tisztességes vállalkozásokkal és a tájékozott tudatos vásárlókkal mindannyiunk javára.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket !

dr. Rácz Elemér

állatorvos